

Нотаријат

Тепић Станко, дипломирани правник

ПОЈАМ НОТАРСКОГ ПРАВА

- Нотарско право је скуп прописа (института) којима је регулисана организација, овлашћења, начин рада, нотарски испит, као и друга питања од значаја за рад нотара.
- Сачињавају га прописи :
 - 1. нотаријалног организационог права и поступка и
 - 2. прописи који одређују овлашћења (надлежности) нотара – нотаријално материјално право или посебни дио нотаријалног права.
- Нотари делују унутар различитих грана права. Јавна овлашћења су им поверена Законом о нотарима али и разним законима којима се уређују грађанскоправни, трговински, статусни, насљедни, брачни и облигациони односи.

ТИПОВИ (ОБЛИЦИ) НОТАРИЈАТА

- латински (германско/романски; континентални),
- државно биљежништво и
- адвокатско-биљежничка дјелатност – англосаксонски тип нотаријата.

ЛАТИНСКИ ТИП НОТАРИЈАТА

- Нотар је правник на кога су пренесена јавна овлашћења – да прима изјаве воље странака, даје им потребну правну форму, о томе издаје јавне исправе чије оригинале чува, а странкама предаје овјерене преписе. Овај тип усвојен је усвојен у РС, БиХ и већини држава Европе и свијета.
- Нотарске коморе држава које имају латински нотаријат ступиле су у Међународни савез латинског нотаријата, који је основан 2. октобра 1948. у Буенос Ајресу; Кодекс права нотарске професије у ЕУ донесен је на Конференцији нотаријата у ЕУ одржаној 04.02.1995. у Напуљу.

ДРЖАВНИ ТИП НОТАРИЈАТА

- Нотар је државни службеник (постављено лице) и нотаријална служба је вршење јавне (државне) власти, он изворно врши јавна овлашћења. Систем нотаријата је близак статусу судије.
- Нотар обавља јавну функцију самостално и независно.
- Накнада нотара усклађена је са накнадама трошкова у правосуђу.
- Државни тип нотаријата усвојиле су Швајцарска, Португал, Руска Федерација и Немачка али не као једини већ као један од више предвиђених облика нотаријата.

АДВОКАТСКИ ТИП НОТАРИЈАТА

- усвојен је у већини земаља англосаксонског правног круга и Њемачкој (која познаје све облике нотаријата. Препуштено је свакој савезној држави да се определијели за одговарајући тип нотаријата. Тако адвокати – нотари врше овјере у бившим пруским областима).
- У Енглеској и Велсу и осталим земљама англосаксонског правног круга нема института јавне исправе, као доказног средства с посебном важношћу у судском и управном поступку.
- Основно доказно средство је изјава сведока – саслушање сведока, оцјена вјеродостојности њиховог исказа.
- Правно савјетовање из области нотаријата улази у круг послова адвоката који нису у обавези да воде рачуна о о интересима обе странке.

Поријекло термина “нотар”

- Појам “нотар” је изведен од лат. ријечи *notarius* што значи писар.
- Термин “*notarius*” потиче од лат. ријечи “*nota*” што значи запис, забиљешка, напомена, стенограф.
- Ријеч “нотар” први је у употребу увео Цицеронов секретар *Marco Tullios Tiro* који је развио систем стенографа за евиденцију Цицеронових говора.
- *Tabelliones* – римски тип нотара.
- Хармонизација нотарског права...

Нотаријат у Републици Српској

Извори нотарског права

○ ОСНОВНИ ИЗВОР НОТАРСКОГ ПРАВА:

○ Закон о нотарима, “Службени гласник Републике Српске” бр. 86/04, 02/05, 74/05 76/05, 91/06, 37/07, **74/07 - Одлука Уставног суда Републике Српске бр. У- 7/06 од 05.07.2007**, 50/10, 78/11, 20/14.

○ <http://www.notarrs.com/propisi.html>

○ ДОПУНСКИ ИЗВОРИ НОТАРСКОГ ПРАВА:

○ Оквирни закон о регистрацији пословних субјеката у БиХ, “Службени гласник БиХ”, бр. 42/04,

○ Закон о регистрацији пословних субјеката, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 42/05, 118/09,

○ Закон о привредним друштвима, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 127/08, 58/09, 100/11,

○ Закон о наслеђивању, “Службени гласник Републике Српске,” бр. 1/09,

Извори нотарског права (2)

- Закон о премјеру и катастру Републике Српске, “Службени гласник Републике Српске”, 6/12, 110/16,
- Породични закон, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 54/02, 41/08,
- Закон о ванпарничном поступку, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 36/09, 91/16,
- Закон о стварним правима, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 124/08, 58/09, 95/11,
- Закон о општем управном поступку, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 13/02,
- Уредба о одређивању награда и накнада нотарима у Републици Српској, “Службени гласник Републике Српске”, бр. 54/12, 103/13, 6/17.

Обиљежја нотаријата

1. Нотар обавља самосталну и независну правничку професију,
2. Нотар поступа на основу јавних овлашћења и
3. Нотар обавља посао од посебног повјерења.

Обиљежја нотаријата (2)

1. Нотар обавља самосталну и независну правничку професију

- Чл. 2 ЗОН: Нотари су самостални и независни. Они су дужни осигурати независно и непристрасно обављање нотарске службе, придржавајући се забране учествовања у правним пословима у складу са тим законом.
- Нотари нису државни службеници иако су лица јавног повјерења.
- Нотари службу обављају као слободан позив самостално и непристрасно.
- Странке могу notare слободно бирати.
- Тарифа нотарских услуга се слободно утврђује.

Обиљежја нотаријата (3)

2. Нотар поступа на основу јавних овлашћења

- Служба нотара је јавна служба (чл. 2 ЗОН) за разлику од адвоката или другог правног стручњака који помаже странци да састави неку приватну исправу, исправа коју сачини нотар има снагу ЈАВНЕ ИСПРАВЕ..
- Нотарске исправе су све исправе нотара, које он сачини на основу овог закона у оквиру своје надлежности. Нотарске исправе су: нотарски обрађене исправе, нотарске ојвере и нотарске потврде (чл. 4/ 1 и 2 ЗОН).
- Нотарев печат који му је повјерен именованем замењује судски печат.
- На основу самог закона или одлуком суда нотару могу бити повјерени различити послови те и вођење појединих поступака па је нотар **повјереник**, за разлику од **адвоката који је пуномоћник** странке.

Обиљежја нотаријата (4)

3. Нотар обавља посао од посебног повјерења

- исправа коју је саставио или овјерио (солемнизовао) има снагу јавне исправе.
- потврда нотара о идентитету (животу) има снагу доказа у јавном саобраћају.
- овлашћен је и дужан да чува исправе, хартије од вредности или новац.
- Нотар је дужан својим понашањем, у служби и ван ње, показивати да је достојан поштовања и повјерења које ужива служба нотара и избјегавати свако понашање, које производи дојам кршења обавеза које су му законом прописане, нарочито дојам о зависности и пристрасности (чл. 2/4 ЗОН).
- Нотар обавља службу нотара професионално и искључиво као занимање до навршених 65 година живота, уколико не наступе разлози за пријевремени престанак службе или за разрешење (чл. 3 ЗОН).

НОТАРСКО
ОГРАНИЗАЦИОНО ПРАВО
НОТАРСКИ ИСПИТ

Услови за полагање нотарског ИСПИТА

- Министарство правде РС објављује писмено обавјештење у дневним листовима, ради прикупљања захтјева кандидата за полагање нотарског испита.
- Полагању нотарског испита може приступити лице:
- 1. Које је положило правосудни испит (у БиХ или, пре 6. 4. 1992. “у бившој Југославији”), ако је испит положен у другој држави тај услов се стиче кад Министарство призна тај испит.
- 2. Које је након положеног правосудног испита радило најмање пет година на пословима струке (чл. 30Н)
- 3. Које је похађало припремни семинар кандидата, о чему мора имати писмени доказ, у складу са чланом 128 закона (чл. 7 30Н).
- Министарство правде је дужно организовати посебне семинаре ради припреме кандидата за полагање нотарског испита, по програму који утврди то министарство.

Комисија за полагање нотарског испита

- Нотарски испит се полаже пред Комисијом за полагање нотарског испита која се састоји од пет чланова и коју именује Министар правде Републике Српске.
- Два члана Комисије предлаже директор Центра за едукацију судија и тужилаца РС (послије истека прелазног рока од 8 године од дана ступања на снагу ЗОН– Нотарска комора), а три члана министар, и то: два члана из реда лица која ће на припремним семинарима едуцирати кандидате и једног члана из реда државних службеника министарства који има положен правосудни испит.
- Приликом именовања Комисије министар ће настојати водити рачуна о равномјерној националној заступљености њених чланова.
- Чланови Комисије морају бити дипломирани правници са положеним правосудним испитом и искуством у струци од најмање 10 (десет) година или професори Правног факултета из области које су од значаја за нотаријат (члан 8. ЗОН)

Комисија за полагање нотарског испита (2)

- Комисија је надлежна за припрему и провођење нотарског испита и оцјењивање кандидата који испуњавају услове предвиђене конкурсом.
- У вршењу својих послова Комисија:
 - осигурава поштивање и примјену принципа законитости, јавности, професионалне непристрасности, политичке непристрасности, одговорности, ефикасности и економичности
 - доноси правилник којим уређује начин свога рада.
- Административно-техничке и рачуноводствене послове за Комисију обавља Министарство.

Полагање нотарског испита

- Нотарски испит се полаже писмено и усмено.
- Писмени испит састоји се од три испитна задатка који се раде до четири сата. У два од ових испитних задатака треба се провјерити да ли су кандидати у стању сачињавати нотарске исправе у сљедећим правним областима:
 1. облигационо и стварно право,
 2. породично и насљедно право,
 3. привредно право,
 4. извршни поступак.
- План испита и термин полагања нотарског испита одређује предсједник испитне комисије.
- Кандидат коме је одобрено полагање испита мора се о томе обавијестити најмање 30 дана прије термина одређеног за полагање писменог испита. Уколико кандидат писмено пристане, овај рок може бити и краћи.

Поступак на писменом испиту

- (1) Прије почетка писменог испита утврђује се идентитет кандидата који су приступили полагању писменог нотарског испита.
- (2) Писменом испиту могу присуствовати само предсједник и чланови Комисије, као и службеници министарства који ће надгледати полагање испита.
- (3) За вријеме писања писмене радње кандидати се могу користити само текстовима прописа.
- (4) За вријеме писменог испита кандидатима није дозвољено међусобно договарање о предметима писмене радње, разговор са другим лицима, нити напуштање просторија у којима се испит обавља.
- (5) Уколико се неки кандидат послужи недопуштеним помоћним средствима, биће искључен са испита и сматраће се да тај кандидат испит није положио.

Оцјењивање писменог дијела ИСПИТА

- (1) Сваки писмени испитни задатак оцјењују два члана Комисије независно један о другог. Сви чланови Комисије гласањем одлучују о избору чланова који ће оцјењивати писмене задатке, при чему мора учествовати члан Комисије који је дао писмену радњу. Испитни задаци се оцјењују анонимно, а у ту сврху се оцјењивање врши под шифром коју додјељује министарство, без ознаке имена кандидата.
- (2) Радови се оцјењују оцјенама одличан (10), врло добар (9), добар (8), сасвим задовољава (7), задовољава (6) и није положио (5), при чему се као појединачне оцјене могу давати само пуне оцјене. У случају различитог оцјењивања израчунава се просјечна оцјена до двије децимале (нпр. 7,50).
- (3) Кандидат, код кога најмање два писмена задатка нису оцјењена као “положио”, није положио цијели испит.
- (4) Просјек оцјена за све писмене радове представља резултат писменог испита. Резултат испита утврђује Комисија.

Усмени дио нотарског ИСПИТА

- Усмени дио испита полаже се у једном дану из Прописа о служби нотара и одбране писмених испитних задатака.
- Усмени дио испита полаже се пред Комисијом у правилу 60 дана након завршеног писменог дијела испита.
- Кандидатима ће се заједно са позивом за усмени дио испита, саопштити резултати писменог дијела испита.
- Позив за усмени дио испита ће се доставити кандидатима најкасније 30 дана прије полагања усменог дијела испита.
- За вријеме полагања писменог и усменог испита води се одвојени записник у који се уписују лични подаци кандидата, састав испитне комисије, дужина трајања писања писмене радње уз назнаку времена предаје радње, оцјене комисије и друге напомене.
- Записник потписују предсједник и чланови Комисије који су кандидате испитивали, те записничар (секретар).

Усмени дио нотарског испита (2)

- Усмени дио испита не може трајати дуже од четири сата, са паузом од сат времена, при чему се највише може испитивати пет кандидата истовремено.
- Усмени дио испита је јаван.
- По завршетку полагања усменог дијела испита формира се завршна оцјена са максимално двије децимале из појединачних резултата појединих предмета који се сабирају и дијеле са четири.
- Резултат усменог дијела испита сабира се са резултатом писменог дијела испита и дијели се са два. Испит је положен ако закључна оцјена износи најмање 6 (шест), под условом да су све појединачне оцјене усменог испита оцијењене најмање са 6 (шест).
- Предсједник Комисије саопштава завршну оцјену кандидату усмено по завршетку полагања усменог дијела испита.

Прекид и понављање ИСПИТА

- (1) Започети испит може се прекинути ако је кандидат због болести, саобраћајног удеса или смртог случаја члана уже породице спријечен наставити полагање испита.
 - (2) О настављању полагања испита одлучује Комисија, о чему се сачињава службена забиљешка.
 - (3) Захтјев за наставак испита може се поднијети у року од осам дана од дана када је кандидат полагао или требао полагати писмени дио испита.
 - (4) Након истека рока од 60 дана од дана када је кандидат испит прекинуо, испит се не може наставити.
- Кандидат који није положио испит може поново полагати тај испит након истека рока од шест мјесеци од дана полагања испита. Испит се може поновити највише два пута.

Увјерење. Евиденција о ИСПИТИМА

- О положеном нотарском испиту министарство издаје увјерење у року од 30 дана од дана положеног испита уз навођење закључне оцјене. Садржај увјерења утврђује министарство.
- У министарству се води евиденција лица која су положила испит и која нису положила нотарски испит.
- Облик и садржај као и начин вођења књиге евиденције прописује министар правде. Књига евиденције мора бити увезана, а странице морају бити означене редним бројевима. Овјеру књиге врши министар.
- Књиге евиденције чувају се трајно.

Службено сједиште и број нотара

- На приједлог министра, Влада Републике Српске одређује број потребних нотара, као и њихово службено сједиште.
- Сједиште нотара је општина или град које одреди Влада.
- Приликом одређивања броја нотарских мјеста као и приликом утврђивања службених сједишта прибавља се мишљење и Нотарске коморе.
- Број нотара одређује се према броју становника који живе на подручју Републике Српске, узимајући у обзир и годишњи број исправа које се нотарски обраде, при чему се по правилу на 20.000 становника отвара једно нотарско мјесто.
- Двије или више општина, које имају мање од 20.000 становника могу имати једног нотара.

Услови за обављање службе нотара

- За нотара може бити именовано само лице које кумулативно испуњава сљедеће услове:
 1. да је држављанин Босне и Херцеговине,
 2. да има пословну способност и испуњава опште здравствене услове,
 3. да је дипломирало на правном факултету у Босни и Херцеговини или прије 06.04.1992. године на правном факултету у бившој Југославији. Уколико је диплома стечена на правном факултету у некој другој држави, овај услов се стиче након нострификације дипломе од надлежног органа,
 4. да је положило правосудни испит у Босни и Херцеговини или прије 06.04.1992. године у бившој Југославији. Уколико је правосудни испит положен у некој другој држави, овај услов се стиче након признавања тог испита од стране министарства,

Услови за обављање службе нотара (2)

5. да није осуђивано на казну затвора за кривична дјела против човјечности и међународног права, против службене или друге дужности или за друго кривично дјело извршено с умишљајем, које у вријеме именованја још није брисано из казнене евиденције коју води надлежни орган и
6. да није смијењен са дужности од стране надлежних органа због злоупотребе службеног положаја и овлаштења или несавјесног рада у служби.
7. да има положен нотарски испит.

Избор нотара

- Избор нотара врши се конкурсом којег организује и проводи министарство.
- За нотара могу бити изабрани само кандидати, који су по својим радним и људским квалитетима достојни угледа нотарске службе.
- Код избора између више кандидата, који испуњавају услове одређене ЗОН, првенствено ће се водити рачуна о успјеху на нотарском испиту, а код истог успјеха и о националној заступљености конститутивних народа и осталих у сједишту нотара.
- Избор кандидата за нотара пријављених на конкурс мора се извршити најкасније у року од 45 дана од дана истека рока за подношење пријава на конкурс.
- Предсједник Владе Републике Српске именује два члана, министар правде именује два члана, предсједник Врховног суда једног члана у конкурсну комисију за провођење конкурса, која утврђује листу кандидата који испуњавају услове предвиђене конкурсом и провјерава да ли су испуњене претпоставке према ЗОН.

Избор нотара (2)

- Рјешење о избору за нотара доноси министар, на приједлог Комисије.
- Против рјешења о избору нотара може се у року од осам дана након пријема рјешења, односно обавјештења, уложити приговор **министру**. Приговор против рјешења задржава извршење рјешења.
- Министар је дужан одлучити о приговору у року од 15 дана од дана пријема приговора. Рјешење којим је одлучено о приговору је коначно. Против тог рјешења кандидат има право на заштиту својих права код надлежног **суда**, односно других законом одређених органа, у року од 30 дана од дана пријема рјешења донесеног по приговору.
- Након што је рјешење о избору нотара постало коначно, именовање нотара врши министар тако што му уручује **повељу о именовању**. Изглед и садржај повеље утврђује министар. Рјешење о именовању се објављује у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Избор нотара (3)

- Прије уручења повеље о именовану, нотар даје свечану изјаву пред министром која гласи: *“Заклињем се да ћу службу нотара обављати тако што ћу штитити Устав и закон и да ћу службу обављати непристрасно, савјесно, независно и чувајући пословну тајну”*.
- Нотар је обавезан у року од 60 дана након пријема повеље о именовану, министарству поднети доказе да има опремљену нотарску канцеларију у своме службеном сједишту, да је прибавио службени печат и закључио уговор о осигурању од одговорности. Опрему и простор који мора испуњавати нотарска канцеларија, прописаће министар.
- Нотар почиње са радом када испуни наведене услове, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема повеље о именовану. У оправданим случајевима министарство може продужити овај рок.

Престанак службе нотара

1. смрћу,
2. навршењем 65 година живота,
3. писменим отказом нотара - даном доношења коначног рјешења о престанку службе,
4. ако буде осуђен на казну затвора за кривична дјела против човјечности и међународног права, против службене или друге дужности или за друго кривично дјело извршено с умишљајем, које у вријеме именовања још није брисано из казнене евиденције коју води надлежни орган или ако му буде изречена забрана даљег обављања службе нотара - даном правоснажности судске одлуке,
5. ако без ваљаног разлога не започне с радом у року утврђеном у ЗОН,
6. кад на основу одлуке дисциплинског органа изгуби право на обављање службе нотара - даном доношења коначне одлуке дисциплинског органа,
7. разрјешењем - даном доношења коначног рјешења о разрјешењу.

Разрјешење нотара

1. Ако накнадно престану постојати претпоставке за обављање нотарске службе по својим радним и људским квалитетима постао је недостојан угледа нотарске службе или се накнадно утврди да приликом именована те претпоставке нису постојале
2. ако заснује радни однос или ако почне користити старосну или инвалидску пензију или почне обављати неку другу службу односно делатност (нпр. адвокатску)
3. ако му судском одлуком буде одузета или ограничена пословна способност,
4. ако усљед тјелесног недостатка, тјелесне или душевне слабости или због болести постане трајно неспособан за уредно обављање службе,
5. ако његови пословни односи или начин вођења послова нотара, односно његове материјалне прилике угрожавају интересе странака,

Разрјешење нотара (2)

6. ако се није осигурао од одговорности закључивањем уговора о осигурању или не плаћа накнаду за осигурање Нотарској комори која је од нотара преузела осигурање од одговорности
 7. ако годишње није похађао најмање два курса за усавршавање нотара призната од стране министарства.
- Рјешење о разрјешењу доноси министар након консултација са Нотарском комором, с тим да се прије доношења рјешења нотар мора саслушати и изјаснити о околностима за разрјешење.
 - Против рјешења о разрјешењу у року од 8 дана од пријема нотар може поднети приговор **министру правде**. Приговор задржава извршење решења. Против решења министра може се водити управни спор.

Привремено удаљавање из службе

- 1. ако је против њега покренут поступак ради одузимања пословне способности,
- 2. ако се испуне претпоставке за разрешење или ако је покренут поступак за разрешење.
- Ако је у кривичном поступку против нотара одређен притвор, за вријеме трајања притвора наступају дејства привременог удаљавања по сили закона, без издавања рјешења.
- Рјешење о привременом удаљавању нотара из службе, доноси министар по службеној дужности.
- Рјешењем о удаљењу из службе мора се одлучити:
 - о чувању списа,
 - пословних књига,
 - печата и штамбиља за вријеме док траје удаљење.
- За вријеме привременог удаљења из службе, нотар не смије предузимати никакве службене радње из надлежности нотара.

Вршилац дужности нотара

- Ако је служба нотара престала, **министарство** може без јавног конкурса одредити вршиоца дужности нотара. За вршиоца дужности нотара може бити постављен само други нотар или лице које испуњава услове да буде нотар.
- Мандат вршиоца дужности нотара траје до именованња новог нотара, а најдуже шест мјесеци, с тим што у оправданим случајевима тај рок може бити продужен за још шест мјесеци.
- Вршилац дужности нотара преузима све списе, књиге и другу документацију нотара на чије мјесто је постављен.
- Задатак вршиоца дужности нотара је да настави службене радње које је започео нотар и није овлаштен предузимати нове нотарске послове.
- Вршилац дужности нотара има право да потражује трошкове уколико они доспију након преузимања послова, а уколико је странка платила нотару предужам за предузимање одређене службене радње, има право тај предужам урачунати приликом обрачуна са вршиоцем дужности нотара.

Нотарски помоћник

- У нотарској канцеларији може бити запослен нотарски помоћник.
- Нотарски помоћник се својим радом оспособљава за касније самостално вршење послова нотара, као и за полагање нотарског испита.

За нотарског помоћника могу бити примљена само лица која су својим радним и људским квалитетима достојна угледа дјелатности нотара.

- Избор између више кандидата врши се примјеном критерија који се односе на личне и стручне квалитете сваког кандидата, при чему се нарочито узимају у обзир резултати постигнути за вријеме студија на правном факултету.
- Потребу за пријемом нотарског помоћника у нотарске канцеларије утврђује Нотарска комора, при чему треба прибавити и мишљења нотара, а коначну одлуку о броју и о конкурсима за мјеста нотарских помоћника, доноси министарство на приједлог Нотарске коморе.

Избор нотарског помоћника

- Услови за избор нотарског помоћника:
- 1. да је држављанин Босне и Херцеговине и 2. да је положило правосудни испит
- Избор нотарског помоћника врши се конкурсом којег организује и проводи министарство, на приједлог Нотарске коморе.
- Конкурс се обавезно објављује у најмање једном дневном листу и у "Службеном гласнику Републике Српске".
- Министар правде је дужан да у року од 15 дана након истека рока за подношење пријава на конкурс предочи Нотарској комори листу кандидата, који испуњавају услове наведене у конкурс.
- Нотарска комора у року од 30 дана након предочавања листе кандидата доноси рјешење о избору кандидата за нотарског помоћника.
- Против рјешења о избору нотарског помоћника може се у року од осам дана након пријема рјешења, односно обавјештења, уложити приговор министру правде.

Положај нотарског помоћника

- o Статус нотарског помоћника престаје именованем за нотара или отказом уговора о раду од стране Нотарске коморе. Уговор о раду може се раскунити на лични захтјев нотарског помоћника. Он може бити отпуштен уколико није положио нотарски испит.
- o Даном ступања на посао нотарски помоћник мора окончати евентуално постојећи други радни однос.
- o Нотарски помоћник може у нотарској канцеларији:
 - обављати, под непосредним надзором нотара, све послове за које је по закону овлаштен нотар,
 - не смије лично потписивати нотарске исправе или забиљежбе о овјери,
 - дужан је за вријеме своје службе у нотарској канцеларији да се придржава истих службених и осталих обавеза које важе за нотара.

Замјеник нотара

- Ако је нотар спријечен дуже **од двије седмице** у вршењу службе, обавезан је то одсуствовање, без одлагања пријавити министарству. Ако ова спријеченост траје дуже **од једног мјесеца**, нотару је потребно одобрење министарства. Одобрење се издаје само ако се тиме не омета примјена и заштита права странака.
- Ако спријеченост нотара траје **дуже од једног мјесеца**, нотар мора захтијевати постављење замјеника нотара, а ако нотар не поднесе захтјев за постављење замјеника нотара, министар може и без захтјева поставити замјеника нотара.
- Постављење замјеника нотара може се извршити и унапријед за све случајеве спријечености за рад нотара, који наступе током једне календарске године (тзв. **стални замјеник нотара**).
- За замјеника нотара може бити постављен само нотарски помоћник или други нотар.

Замјеник нотара (2)

- Замјеника нотара без конкурса поставља писменим рјешењем министар.
- Замјеник нотара мора, уколико није већ раније као нотар дао свечану изјаву, прије почетка рада дати свечану изјаву.
- Постављени замјеник нотара може се у свако доба опозвати.
- Замјеник нотара обавља службу као нотар и обавезан је на исправама које издаје, уз свој потпис дописати додатак, који га означава као замјеника и употребљавати печат и штамбиљ нотара кога замјењује.
- Замјеник нотара мора се уздржавати од предузимања оних службених радњи које су забрањене и нотару кога замјењује.
- Замјеник нотара врши службу на трошак нотара кога замјењује и нотар је обавезан замјенику нотара исплатити примјерену накнаду за рад.
- Солидарна одговорност замјеника нотара и нотара за причињену штету.

Стручни сарадник нотара

- Нотар може запослити стручног сарадника, који има положен правосудни испит.

Права и дужности нотара

- Нотар може своју дјелатност у вези са издавањем исправа обављати само унутар свог **службеног подручја**, уколико у изузетним случајевима оправдани интереси тражиоца права не налажу дјеловање изван службеног подручја.
- Нотар може имати само једну канцеларију за рад.
- Редовно радно вријеме нотара одређује рјешењем Нотарска комора. Нотар може, према потреби, службене радње предузимати и изван утврђеног радног времена.
- Нотар је обавезан предузимати све службене радње из области законом утврђене надлежности и не смије без ваљаног разлога одбити предузимање службених радњи.

Изузеће нотара

- Нотар не смије дјеловати ако постоје сумње у његову непристрасност. У погледу изузећа нотара од предузимања службене радње се примјењују одредбе ЗУП-а, које се односе на изузеће неког службеног лица.
- У случају сумње о томе да ли постоје разлози за изузеће, нотар је обавезан одбити предузимање службене радње.
- О изузећу нотара, вршиоца дужности нотара, замјеника нотара или нотарског помоћника, одлучује министар на приједлог странке или нотара.
- Службене радње, које су предузели нотар, нотарски помоћник, вршилац дужности нотара или замјеник нотара, **ништаве су**, ако постоји сумња у његову непристрасност.
- Нотар не смије учествовати у активностима правних лица или ортаклуцима које су неспојиве са његовом службом.

Одбијање службене радње

- Нотар је обавезан одбити предузимање службене радње, уколико се ова радња односи на питање које по закону не спада у надлежност нотара, а нарочито уколико се учествовање нотара захтијева ради постизања очигледно недозвољеног или нечасног циља.
- Нотар не смије код закључивања правних послова посредовати између странака нити у вези са неком службеном радњом преузети јемство или друго обезбјеђење за странку.
- Нотар је обавезан водити рачуна да се ни лица која су код њега запослена не баве таквим пословима.

Обавеза чувања службене тајне

- Нотар и лица запослена у канцеларији нотара су обавезан чувати као службену тајну оно за што је сазнао у обављању своје службе, осим ако из закона, воље странака или садржаја правног посла не произилази што друго.
- Странке могу нотара ослободити обавезе чувања службене тајне.
- Обавеза чувања службене тајне постоји и након престанка службе нотара.

Заједничко обављање службе

- Нотари који су постављени у истом службеном сједишту, а ради заједничког обављања службе, могу се повезивати и имати заједничке просторије (канцеларије) за рад, ако тиме није угрожено лично обављање службе са личном одговорношћу, као и независност и непристрасност нотара.
- Повезивање ради заједничког вршења службе или ради заједничког кориштења истих просторија, за смјештај канцеларија допуштено је само ако тиме није угрожено лично обављање службе с личном одговорношћу, независност и непристрасност нотара.

Професионално обављање службе

- Нотар не може истовремено бити адвокат.
- Нотар не смије истовремено бити у којој другој професионалној служби или имати какво друго професионално запослење.
- Забрана се **не односи** на:
 - обављање службе извршитеља тестаментa, старатеља или које друге сличне службе засноване на одлуци надлежног органа.
 - на обављање научне, умјетничке или предавачке дјелатности, те на обављање дужности у Нотарској комори и у међународним удружењима нотара.
- Нотар не може за накнаду или плату обављати допунску дјелатност у неком органу, привредном друштву и другим правним лицима која остварују добит нити може бити члан управе или неког другог органа у правном лицу.
- Нотар може обављати неку **допунску дјелатност** само ако она није у супротности са његовом службом и ако му то одобри министар.

Надокнада штете

- Нотар је дужан накнадити штету коју је другом проузроковао повредом своје службене дужности.
- За проузроковану штету нотар одговара по општим правилима за накнаду штете.
- Нотар одговара и за штету коју је проузроковао нотарски помоћник или друго запослено лице у његовој канцеларији. Нотар одговара за штету коју учини замјеник нотара странци, солидарно са замјеником.
- Имовинска и неимовинска штета.
- Ово је посебан случај одговорности за штету прописан законом.

Осигурање од одговорности

- Нотар је дужан прије почетка рада да се осигура од одговорности за штету коју би могао починити трећим лицима обављањем своје службене дужности. То осигурање обухвата и осигурање од одговорности за радње замјеника нотара, нотарског помоћника и других лица запослених у нотарској канцеларији.
- У условима осигурања може се предвидјети да штету до одређеног износа надокнађује нотар директно.
- Осигурање од одговорности врши се тако што сваки нотар треба да закључи уговор о осигурању с одговарајућим друштвом за осигурање и да то осигурање уредно и благовремено продужава. Осигурана сума износи најмање 250.000 КМ за сваки осигурани случај.
- Услове осигурања заједнички утврђују осигуравајућа друштва у РС и Нотарска комора. Сматраће се да је нотар закључио уговор о осигурању од одговорности када је поднио захтјев за осигурање осигуравајућем друштву.

... печат, штамбиљ и сл. потпис нотара

- Нотарска комора може преузети осигурање од одговорности свих нотара у Р С, с тим што су у том случају нотари дужни Нотарској комори плаћати накнаду за утврђену висину осигурања од одговорности.
 - Ако се у поступку утврди да је нотар штету трећим лицима починио намјерно или из крајње непажње, осигуравајуће друштво које је накнадило ту штету има право регреса према нотару.
-
- Нотар има печат и штамбиљ. Облик, садржај, начин издавања, кориштење и чување печата и штамбиља нотара уређује својим прописом министар.
 - Нотар је обавезан доставити предсједнику основног суда, који је надлежан за његово службено сједиште, службени потпис који он употребљава приликом предузимања службених радњи. Нотар мора уз потпис навести и своје службено својство.

Одговорност нотара

- Кривична одговорност (у вези са службеном дужношћу и кад није у вези са службом коју обавља);
- Прекршајна одговорност;
- Дисциплинска одговорност (чл. 115-122 ЗОН): случајеви повреде; дисциплинске казне; дисциплински поступак; привремено удаљење нотара из службе; дисциплинска одговорност запослених лица код нотара;
- Материјална одговорност: накнада штете.

Нотарска комора

- o Сви нотари са територије Републике Српске обавезно се организују у Нотарску комору. Нотарска комора има својство правног лица и њено седиште је у Бањој Луци. Нотарска комора се уписује у надлежни регистар министарства.
- o Нотарска комора:
 - представља нотарије код надлежних органа власти,
 - чува углед, част и права нотарија,
 - стара се да нотари савјесно и одговорно и у складу са законом обављају службу нотарија,
 - извршава задатке који су јој законом и другим прописима стављени у надлежност, а може извршавати и друге задатке који одговарају сврси њеног оснивања.

Нотарска комора (2)

- Ако другачије није одређено овим законом, организација, надлежност, број, састав, начин избора и права и дужности органа Нотарска коморе и друга питања од значаја за организацију и рад Коморе уређују се статутом Нотарске коморе.
- Статут Нотарске коморе доноси Скупштина коморе, уз сагласност министра.
- Нотарска комора је обавезна сваке године поднијети министарству извјештај о свом раду, те своје ставове о стању у нотарским канцеларијама, као и о мјерама које би требало предузети ради унапређења тог стања.
- Нотарска комора се финансира од доприноса, које уплаћују нотари у износу који утврди Скупштина Нотарске коморе.
- Нотарска комора има право у складу са овим законом и статутом Нотарске коморе доносити опште акте који су за нотаре обавезујући.

Нотарска комора (3)

- o Против коначних одлука органа Нотарске коморе којима се одлучује о правима и дужностима нотара, замјеника нотара, нотарских помоћника и других лица на раду код нотара, може се водити спор код надлежног суда у року од 30 дана од дана пријема коначне одлуке.
- o Организација и регистрација Нотарске коморе врши се у складу са Законом о удружењима и фондацијама.
- o Надзор над радом Нотарске коморе врши министарство.

Органи Нотарске коморе

- Скупштина;
- Управни одбор;
- Предсједник,
- Надзорни одбор,
- Комисије нотарске коморе,
- Дисциплинске комисије првог и другог степена.

Надлежности нотариа

Послови нотара

- Нотар је надлежан да предузима: 1. нотарску обраду исправа, 2. издаје потврде и 3. да овјерава потписе, рукознаке и преписе (**нормативно-цертификацијска функција нотара**).
- Нотарска обрада исправе значи да је исправа у цјелости сачињена од стране нотара, у складу са ЗОН и тиме доказује у исправи записане изјаве, које су странке дале пред нотаром и које су оне својим потписом одобриле.
- Текст исправе могу сачинити странке или њихови законски заступници.
- Нотар узима на записник изјаве странака и према њиховим изјавама сачињава исправу, коју странке потписују.
- Потписивањем странке одобравају изјаве које су дале пред нотаром
- Исправа сачињена на тај начин од нотара је **јавна исправа**.

Нотарска обрада исправе

- За јавну исправу важи претпоставка истинитости и аутентичности у парничном и другим судским поступцима.
- Наотарски обрађена исправа је и извршни наслов и изједначена са правноснажном и извршном судском одлуком.
- Нацрт исправе нотару може доставити странка, њен адвокат, правна служба странке.
- Нотар може текст нацрта прихватити у целости и додати му своје заглавље, уводни и завршни део исправе, али својим печатом и потписом нотар ту исправу преузима као своју и са пуном одговорношћу нотара за њен садржај.
- Нотарски обрађене исправе имају пуну доказну снагу јавне исправе о изјавама датим пред нотаром.

Овјера и потврда

- Овјера и издавање потврда значи да је исправа сачињена у складу са ЗОН.
- То су исправе које сачињава нотар, а које нису нотарски обрађене исправе.
- И ове исправе имају карактер јавних исправа (члан 4/3. ЗОН)
- Нотарске овјере и потврде имају доказну снагу јавне исправе о чињеницама о којима се у њима свједочи (члан 4/5 ЗОН).
- Нотарске овере и потврде не могу бити извршни наслови.

Налог суда или органа власти

- Суд или други орган власти могу нотару, уз његову сагласност, повјерити вршење и других послова, који су у сагласности са његовом дјелатношћу и то:
 1. попис и печатење оставинске имовине и стечајне масе (комесаријална функција),
 2. процјене и јавне продаје покретних ствари и некретнина у ванпарничном поступку, нарочито добровољне продаје,
 3. раздиоба продајне цијене у извршном поступку.
- Државни орган нема наредбодавну функцију над нотаром. За повјеравање послова нотару тражи се његова сагласност.
- Израз “нарочито” значи да послови који се могу поверити нотару наведени *exempli causa* (примера ради). Нотару могу бити поверени и други послови, ако су у сагласности с његовом делатношћу.

Попис и печашење заоставштине

- o Попис и процјена заоставштине умрлог (ЗВП и ЗОН погрешно говоре о попису оставинске имовине) врши се по одлуци суда:
 1. кад се не зна за наследики или за њихово боравиште,
 2. кад су наследики лица која услед малољетства, душевне болести или других околности нису способна да се сама старају о својим пословима,
 3. кад заоставштину треба да наслиједи Република Српска,
 4. као и у другим оправданим случајевима.
- o Суд ће наредити да се изврши попис и процјена и у случају кад то захтијевају наследики, легатарии или повјериоци умрлог.
- o Попис и процјена извршиће се и без одлуке суда приликом састављања смртовнице, ако то тражи један од наследики или легатара (В. чл. 103 ЗВП)

Попис и печашење заоставштине (2)

- Попис и процјену имовине врши: мјесно надлежан суд или нотар ако му суд повјери обављање тих послова.
- Попис и процјена заоставштине врши се: у присуству два пунољетна лица, а кад је то потребно и уз судјеловање вјештака.
- Попису и процјени имовине може присуствовати свако заинтересовано лице.
- Када се у заоставштини пронађу предмети за чије држање, чување или пријављивање постоје посебни прописи, са њима ће се послије извршеног пописа поступати по тим прописима (чл. 106 и 107 ЗОНасљеђивању).
- Печашење заоставштине извршиће се сходно природи ствари. Ако су ствари у одређеном простору нотар може запечатити цио простор, одређене просторије у стану или пословном простору, ормаре или кутије. Нотар ће печашење извршити печатним воском.

Попис и печашење заоставштине (3)

- o Попис заоставштине обухвата све непокретне и покретне ствари које су биле у посједу умрлог у вријеме његове смрти.
- o Попис ће обухватити и ствари и права која су припадала умрлом, а налазе се код другог лица, са назначењем код кога се налазе те ствари и по ком основу, као и ствари и права која је држао умрли, а за коју се утврди да није његова својина.
- o Заоставштину чине и друга права (остала стварна права осим права својине, облигациона права, права интелектуалне својине), те се и она морају пописати.
- o У попису имовине забиљежиће се и потраживања и дугови умрлог, а посебно неплаћени порези и доприноси.

Правни послови за које је обавезна нотарска обрада исправа

- 1. правни послови о регулисању имовинских односа између брачних супружника, као и између лица која живе у ванбрачној животној заједници,
- 2. располагања имовином малољетних и пословно неспособних лица,
- 3. правни послови којима се обећава нека чинидба као поклон с тим што се недостатак нотарске форме у овом случају надомјешта извршењем обећане чинидбе,
- 4. правне послове, чији је предмет пренос или стицање власништва или других стварних права на некретнинама,
- 5. оснивачка акта привредних друштава.
- Ако ови правни послови нису сачињени у форми нотарски обрађене исправе, ништави су.

Имовински послови између брачних супружника и између лица која живе у ванбрачној заједници

- Женик и невјеста, односно брачни другови могу брачним уговором другачије уредити своје односе у погледу заједничке имовине.
- Брачним уговором могу се уредити имовинскоправни односи на постојећој или будућој имовини.
- Брачни уговор закључује се у писменој форми, а потписи брачних другова морају бити овјерени од нотара (чл. 271 ПЗ).
- Пошто се имовина стечена радом лица у ванбрачној заједници која је трајала дуже времена сматра се њиховом заједничком имовином (чл. 284/1 ПЗ) уговор ванбрачних другова којима се уређују њихови имовински односи, морају бити, такође, писани и оверени од нотара

Располагања имовином малољетних и пословно неспособних лица

- ЗОН има у виду правне послове млађих малолетника (млађих од 15 година) и старијих малолетника (старијих од 15, а млађих од 18 год)
- То се не односи на лица са навршених 16 година којима је суд дозволио закључење брака (чл. 36/2 ПЗ) јер су на тај начин стекла потпуну пословну способност.
- Кад утврди да постоје услови за одузимање пословне способности, суд ће лицу према коме се води поступак, потпуно или дјелимично одузети пословну способност (члан 37 ЗОВП)
- Старалац лица коме је потпуно одузета пословна способност, у дужностима и правима изједначен је са стараоцем малољетног лица које није навршило 15 година живота.

Располагање имовином малољетних и пословно неспособних лица (2)

- Старалац лица коме је дјелимично одузета пословна способност има дужности и права стараоца малољетног лица које је навршило 15 година живота, али орган старатељства може, кад је то потребно, одредити послове које лице са дјелимично одузетом пословном способно може предузимати самостално (члан 211 ПЗ).
- ЗОН има у виду послове располагања имовином делимично или потпуно пословно неспособних лица и то малолетних и пунолетних којима је потпуно или делимично одузета пословна способност.
- Нотарска обрада је потребна кад год пословно неспособно лице располаже са непокретностима или покретним стварима или правима веће вредности.
- ЗОН, наиме, није одредио за које правне послове је нужна њихова нотарска обрада.

Правни послови брачних и ванбрачних супружника, малољетних и пословно неспособних лица

o Правни послови о регулисању имовинских односа:

- између брачних другова,
- лица која живе у ванбрачној заједници
- који значе значајно располагање имовином-малолетника или
- пословно неспособних лица

... морају бити сачињени у писменој форми, овјерени од стране судије који ће упозорити странке на правне последице таквих послова или овјерени од стране нотара (члан 288 ПЗ).

Правни послови којима се обећава нека чинидба као

ПОКЛОН

- Појам поклона – то је доброчини уговор којим поклонодавац на поклонопримца преноси право својине или било које друго имовинско право без накнаде.
- Ако поклонодавац једностраном изјавом воље обећава поклон, без обзира на предмет поклона (непокретна или покретна ствар или право), нужна је нотарска обрада ове изјаве.
- Ако је закључен уговор о поклону који за предмет има непокретност она мора бити нотарски обрађен.
- Недостатак нотарске форме једностране изјаве воље о обећању поклона надомешта се извршењем обећаног поклона.

Уговори о непокретностима

- Односи се на све правне послове који имају за предмет:

1. Пренос или стицање права власништва и
2. Пренос или стицање других стварних права на непокретностима:

Хипотека, Службености: стварне и личне (и кад су предмет личних службености само покретне ствари),
Стварни (реални) терети и Право грађења.

- За уговоре о откупу станова и уговора о приватизацији непокретности форма је прописана другим законима.

Оснивачка акта привредних друштава

- Привредна друштва оснивају се оснивачким актом који има форму: уговора о оснивању ако га оснива више оснивача или одлуке о оснивању ако га оснива један оснивач. Сви оснивачи привредног друштва потписују оснивачки акт.
- Оснивачки акт привредног друштва нотарски се обрађује и има садржину утврђену ЗПД.
- Поред оснивачког акта, ортачко и командитно друштво могу имати и уговор ортака друштва, друштво са ограниченом одговорношћу може имати и уговор чланова друштва, а акционарско друштво и статут.
- Оснивачи и лица која након оснивања приступе ортачком друштву су ортаци, командитном друштву - ортаци, односно комплементари и командитори, друштву са ограниченом одговорношћу -чланови друштва, а акционарском друштву – акционар (члан 7 ЗПД).

Ништавост је прописана у јавном интересу

- Правни послови који нису противно ЗОН сачињени у форми нотарски обрађене исправе, ништави су.
- Форма нотарске обраде исправе је форма *ad solemnitatem* – услов његове пуноважности. Ову форма је прописана у јавном интересу.
- Ако правни посао није закључен у форми нотарске обраде исправе, а у цјелини или претежном дијелу је извршен он не може бити конвалидиран на основу чл. 73 ЗОО јер је то противно циљ у због кога је форма прописана (изузетак је предвиђен само у погледу обећања поклона).
- Појам ништавости:
 - није одређен рок за поништај, може истицати ништавост свако лице које има правни интерес, јавни тужилац и о томе суд води рачуна *ex officio*.

Нотарска обрада исправа у другим случајевима

- Обавезе нотарске обраде исправа могу бити предвиђене и у другим законима (ПЗ, Закон о наслеђивању, ЗПД итд). Тако је чл. 72 ЗОНаслеђивању прописао тестамент сачињен код нотара – важе правила судског тестаментa ако ЗОН није другачије регулисао.
- Странке имају право захтијевати нотарску обраду исправа и за друге правне послове за које ЗОН није прописао обавезну нотарску обраду исправе. Нотар не може одбити нотарску обраду коју странке захтевају, осим кад постоји разлог по ЗОН за одбијање предузимања службене радње.
- Уколико су странке овластиле нотара да може у име њих извршити одређене радње, као што је захтјев за упис права власништва и других стварних права и сл., такве радње ће нотар извршити у границама овлаштења из нотарске исправе, без издавања посебне пуномоћи.
- Припрема аката за нотарску обраду и овјеру исправа, као и за заступања странака пред нотарима, могу вршити адвокати.

Послови који не подлијежу нотарској обради

- Нотарској обради не подлијежу правни послови:
 - које међусобно закључују Република Српска и јединице локалне самоуправе, као и уговори између јединица локалне самоуправе, чији је предмет стицање права власништва и других стварних права и
 - Оснивачки акти привредних друштава, ако је оснивач Република Српска или јединица локалне самоуправе.

Остали послови које може предузимати нотар

- Спровођење оставинског поступка,
- Спровођење извршног поступка (издавање платног налога, попис и процјена имовине, јавна продаја ствари у извршном поступку, извршење на основу вјеродостојне исправе, послови у вези са протестом мјенице и чека и друге надлежности повјерене од стране извршног суда),
- депозитна функција (чување исправа, тестамената, новца и вриједносних папира),
- функција заступања приликом уписа права својине и других стварних права у катастар непокретности,
- савјетодавна функција и др.

ПРАВИЛА ПОСТУПКА О НАЧИНУ ПОСЛОВАЊА НОТАРА

Садржај оригинала (изворника) нотарске исправе

1. подаци о нотару који учествује у састављању изворника (презиме, име и сједиште нотара),
2. подаци (код физичких лица – презиме, име, ЈМБГ, занимање и адреса односно код правних лица – фирма, сједиште и заступање) о странкама, те податке о евентуалним свједоцима и тумачима / преводиоцима ,
3. начин на који је утврђен идентитет странке
4. текст правног посла с назнаком евентуалних пуномоћи и прилога,
5. напомену да је изворник странкама прочитан или да је поступљено по ЗОНО,
6. дан, мјесец, годину и мјесто, а када то закон или странке захтијевају, и сат када је изворник састављен,
7. потпис странке и печат нотара који је саставио изворник.

Начин писања оригинала; ПОТПИС И ПЕЧАТ

- Оригинали се морају написати електронским средством писања или другим средством писања, јасно и читко. Изузетно оригинали се могу писати рукописом, и то само трајним мастилом.
- Кратице у оригиналу смију се употребљавати само ако су уобичајене или општепознате, с тим да се празна мјеста у тексту попуњавају цртама.
- Нотар је обавезан оригинал својеручно на његовом крају потписати својим именом и додатком “нотар”. Поред потписа ставиће свој службени печат. На крај оригинала, али изнад потписа нотара, стављају се и потписи странака, те свједока, ако су и они учествовали у састављању оригиналу.
- Ако странка не зна писати, то ће се у оригиналу назначити. Ако странка не може писати, у оригиналу ће се назначити и разлог због чега не може писати.

Измјене и допуне оригинала; прецртавање ријечи

- Ако се у оригиналу морају извршити измјене или допуне, то ће се учинити на крају оригинала, с тим што се мора навести на који се дио текста оригинала измјене или допуне односе. Измјене и допуне потписаће странке и нотар, ако су те измјене и допуне унесене у оригиналу након што је он потписан.
- У оригиналу се не смије ништа брисати.
- Ако треба коју ријеч прецртати, то ће се учинити тако да она остане читка. Број прецртаних ријечи написаће се на крају оригиналу с ознаком стране и реда оригинала и броја прецртаних ријечи. Такву напомену странке ће потписати по правилима која вриједе за потписивање измјена и допуна у оригиналу.

Поступак нотарске обраде исправе

- У оквиру поступка нотарске обраде исправе нотар мора провјерити :
 - да ли су странке способне и овлаштене за предузимање и закључивање правног посла,
 - нотар мора: испитати праву вољу странака, објаснити ситуацију, странке поучити о правним посљедицама посла и њихове изјаве јасно и недвосмислено писмено саставити у облику нотарског оригинала. Нотар мора пазити да се искључе забуне и сумње, као и да неискусне и невјеште странке не буду оштећене.

Поступак нотарске обраде исправе (2)

- **Оригинал (изворник)** се мора странкама прочитати у присуству нотара, непосредним питањима нотар се увјерава да садржај оригинала одговара вољи странака, након тога странке морају одобрити и својеручно потписати тај оригинал. У оригиналу се мора, прије потписа странака, констатовати да се тако поступило.
- **Прилози се** такође морају увијек прочитати, осим ако се странке не одрекну тог права и изјаве да су упознате са садржајем прилога. Ово мора бити забиљежено у оригиналу. Састављање оригинала (изворника) може се вршити само онда, када приликом читања оригинала прилози стоје на располагању странкама.

Утврђивање идентитета

- Ако нотар не познаје странке лично и по имену, њихов идентитет утврдиће личном картом или пасошем, или другим личним документом (нпр. Возачка дозвола и друга исправа са фотографијом). Лично је познат онај ко је нотару познат не само по лику него и по имену и презимену.
- Ако ни то није могуће, њихов идентитет мора посвједочити други нотар или два свједока.
- Идентитет правног лица утврђује се на основу података из судског регистра – лично или од стране његовог запосленог или на основу извода из регистра које му преда заступник странке. У оригинал се ставља напомена да су га остали учесници правног посла ослободили обавезе да те податке непосредно провјерава.
- У изворнику нотар ће навести да ли познаје странке, односно на који је начин утврдио њихов идентитет, уз тачно навођење имена, занимања и пребивалишта свједока, датума и броја исправе употребљене за утврђивање идентитета и органа власти који је ту исправу издао.

Свједоци

- Два свједока су потребна при састављању нотарског изворника, ако је која од странака неписмена. У осталим случајевима зависиће од нотара и странака да ли ће при састављању нотарског изворника бити позвани свједоци.
- Умјесто два свједока може се позвати било који други нотар.
- Свједоци морају бити пунољетни и знати један од службених језика, с тим да један од свједока мора знати читати и писати.
- Идентитет свједока утврђује се на начин предвиђен за странку.
- Свједоци или други нотар морају бити присутни најкасније када нотар чита странкама изворник и кад га они потписују. Ако то странке захтијевају, свједоци могу бити, ако што друго није прописано, искључени за вријеме читања изворника, али у том случају странке морају потписати изворник у присуству свједока и изјавити да су изворник прочитале или да им је био прочитан и да одговара њиховој вољи. Све ће се то назначити у нотарском изворнику.

Ко не може бити свједок?

- 1. лица која не могу ваљано свједочити услед својих душевних или тјелесних недостатака,
- 2. лица која су запослена код нотара који обавља службену радњу,
- 3. лица која могу имати какву корист од посла чије закључивање посвједочују,
- 4. лица која са странком или с оним, који би након нотарске радње требао добити какву корист, или са самим нотаром стоје у односу, због којег се може тражити изузеће нотара.

Остали учесници у ПОСТУПКУ

- Глуха, нијема или глухонијема странка која је писмена...
- Глуха, нијема, слијепа или глухонијема странка која је неписмена...
- Тумач (преводацац)...

Извршна исправа

- Нотарски обрађене исправе су извршне исправе уколико су сачињене у прописаној форми и ако су састављене о неком праву потраживања, које има за предмет плаћање неке одређене суме новца или давање одређене количине других замјењивих ствари или вриједносних папира, а дужник је у исправи пристао на извршење без одлагања.
- Рјешење против кога није изјављен у року приговор, постаје извршно и правоснажно.
- Рјешење против кога је приговор одбијен, постаје извршно, а ако против таквог рјешења није допуштена жалба и правоснажно.
- Рјешење којим је приговор одбијен, постаје правоснажно ако жалба не буде о року изјављена или ако жалба буде одбијена.
- Одлуке у извршном поступку суд доноси у облику рјешења или закључка.

Извршна исправа (2)

- На основу нотарски обрађене исправе којом је у земљишним књигама уписана **хипотека или земљишни дуг** на одређеној некретнини, може се у сврху плаћања обезбијеђеног потраживања непосредно након доспјелости захтијевати извршење на тој некретнини, ако је дужник у изворнику на ово изричито пристао. За извршност ових исправа није потребна никаква даљња активност извршног суда.
- Извршење исправе нотара може се побијати по одредбама закона којим је регулисан извршни поступак.
- Редовни правни лијекови у извршном поступку су **приговор и жалба**, осим ако ЗИП-ом нису искључени. Против рјешења донесеног у првом степену може се изјавити приговор (у року од 8 дана од дана доставе решења), а жалба у истом року, кад је то овим законом одренено.

Нотарске овјере и потврде

- Потврде и овјере су нотарске исправе али су за њих предвиђене мање формалности.
- Овјере: преписа; извода из трговачки или пословних књига; потписа. Овера се врши путем биљешке о овјери испод текста који се овјерава. Ако на њему нема мјеста, биљешка се ставља на посебан лист, који се са исправом (преписом) спаја јамствеником (чл. 31 Правилника о раду нотара)
- Потврде: о времену предочавања писмена; о животу неког лица; о овлашћењу за заступање; о другим чињеницама из регистра; потврђивање закључака органа правног лица; потврда других чињеница.
- По правилу, код потврда и овјера је, умјесто изворника у смислу члана 70. ЗОН, довољна исправа која мора садржавати свједочење нотара, његов потпис, печат, као и мјесто и датум издавања.

Овјера преписа

- Нотар ће овјерити само препис који је састављен у нотарској канцеларији, односно сачињен уз помоћ апарата за фотокопирање у нотарској канцеларији. С преписом је изједначена фотокопија исправе. Нотар не смије да прихвати копије које са собом донесе странка и тада ће одбити да изврши овјеру.
- Препис се мора у свему слагати с исправом. Ако су у исправи нека мјеста преиначена, брисана, прецртана, уметнута или додана, мора се то у овјери навести. У овјери ће се навести и је ли исправа подерана, оштећена, или иначе по вањском облику очито сумњива, осим ако то већ није видљиво из самог преписа или фотокопије.
- Нотар мора тачно упоредити препис с исправом и ако утврди да се слаже, потврдиће то на самом препису.

Овјера извода из трговачких или пословних књига

- При овјери извода из трговачких или пословних књига нотар ће упоредити извод с односним ставкама изворне књиге и написаће на изводу клаузулу овјере с примједбом да се извод потпуно слаже с одговарајућим ставкама изворне књиге.
- У изводу ће се назначити датум прегледа трговачке односно пословне књиге.
- Овјера извода из трговачких или пословних књига странке могу тражити:
 - ради вршења надзора над пословањем одређеног трговачког друштва или другог субјекта који води пословне књиге,
 - због статусних промена,
 - куповине неког правног лица,
 - кад се праве анализе пословања неког привредног субјекта, а нпр. тиму експерата није доступна пословна документација итд.

Овјера потписа

- Нотар може потврдити да је странка у његовој присутности својеручно потписала писмено, или свој потпис на њега ставила, или да је потпис, који је већ на писмену, пред њим признала као свој.
- Нотар претходно утврђује идентитет странке.
- Овјера ће се ставити на изворном писмену уз назнаку, на који је начин утврђен идентитет и додатак да је потпис истинит, те онда ставити датум, потпис и службени печат нотара.
- Нотар је дужан провјерити писмено само у смислу да ли по закону постоје разлози за одбијање вршење службене радње.
- Уколико су испуњени услови за овјеру, нотар може овјерити и потпис на писмену које није састављено на службеном језику.

Потврда о животу неког лица; Потврда о овлаштењу за заступање

- Нотар може потврдити да је неко лице живо, ако га лично и по имену познаје.
- У исправи, која ће се странци издати, потврдиће се да је то лице било пред нотаром, уз назнаку дана, мјесеца и године, а на захтјев странке, и сата, кад се то догодило и како је утврђен његов идентитет.
- Нотар је овлаштен издати **потврду о овлаштењу за заступање** ако то овлаштење произилази из судског или другог регистра. Таква потврда има исту доказну снагу као и потврда регистарског суда.
- Нотар ће ову потврду издати само ако је претходно обавио увид у регистар или овјерени извод из регистра. У потврди ће се назначити дан увида у регистар, односно дан издавања извода из регистра.

Потврде о другим чињеницама из регистра;

Потврђивање закључака органа правног лица

- Нотар може издати потврду о постојању или сједишту неког правног лица, о статусним промјенама или другим правно важним чињеницама, ако оне произилазе из јавног регистра.
- Нотар ће ову потврду издати само ако је претходно обавио увид у регистар или овјерени извод из регистра. У потврди ће се назначити дан увида у регистар, односно дан издавања извода из регистра.
- Ако је нотар позван да **потврди закључке скупштине** или сједнице неког другог органа правног лица, у записник ће унијети дан и вријеме сједнице, затим ће описати све што се у његовом присуству догађало, предлагало и изјавило, а посебно закључке донијете на сједници. Записник ће потписати и лице које је председавало сједници.
- На захтјев се може утврдити и идентитет председника и других лица која су била присутна састанку, а у записнику ће се навести како је њихов идентитет утврђен.

Потврда других чињеница

- На захтјев заинтересованих лица нотар може потврдити и чињенице које су се догодиле у његовом присуству, попут **расправа о понудама, лицитације, жријебања или изјаве лица о чињеницама и стањима** за које је нотар сам или уз учешће стручних лица сазнао.
- О потврђивању ових чињеница нотар ће саставити записник, у којем ће се навести мјесто, вријеме, имена и адресе странака и других учесника те тачан опис онога што се у његовом присуству догодило или што је иначе утврдио. Записник ће потписати сви учесници. Ако који од учесника одбије потписати записник, нотар ће то назначити у записнику.
- У записнику посебно ће се назначити како је утврђен идентитет странака на које се потврда односи.

Чување и издавање отпранака и преписа изворника

- Исправа коју је, у складу с ЗОН сачинио нотар представља **изворник исправе** који чува нотар у својој архиви. У тој архиви нотар чува и све друге исправе које, у складу са законом, сачини у вршењу службе нотара.
- Кад нотар сачини изворник обавезан је странкама издати **отправак изворника**.
- Отправак мора по облику, форми, садржају и другим питањима у цјелини одговарати изворнику, мора бити означен као отправак и у правном промету замјењује изворник.
- Ако је изворник издат, не може се више о њему издати отправак него само препис изворника.

Издавање отправка изворника

- Ако у изворнику није што друго одређено, отправак изворника може се издати само:
 1. лицима која су правни посао садржан у исправи закључила у своје име,
 2. лицима у име којих је тај правни посао закључен,
 3. лицима у корист којих је тај правни посао закључен,
 4. правним насљедницима ових лица.
- Кад су због престанка рада нотара нотарске исправе, други списи и документација предати на чување суду или другом органу власти или другом нотару, издавање исправа врше ти органи, односно нотар код којих се налазе на чувању ти списи.
- За вријеме рада замјеника нотара исправе издаје тај замјеник.

Отправак изворника у сврху извршења; Преписи изворника

- Отправак изворника у сврху извршења издаје се лицима која су у изворнику означена као повјериоци, односно њиховим правним сљедницима, под условом да је доказано испуњење услова за извршност изворника.
- Ако у самом изворнику није што друго одређено, овјерени и обични преписи изворника о правним пословима међу живима могу се издавати и свједоцима, лицима која из тог правног посла остварују одређену корист, законским заступницима, те наслѣдницима и другим универзалним правним наслѣдницима лица која из тог правног посла остварују одређену правну корист, кад то они затраже. Тим ће се лицима допустити да могу у свако доба разгледати те исправе.

Отправак или препис изворника изјава последње воље; Стране нотарске исправе

- Отправци или преписи изворника који се односи на **изјаву последње воље** или одредбе **за случај смрти** које је саставио нотар или које су њему писмено предате, ако у изворнику није што друго одређено, могу се издати само оставитељу док живи или лицу које он на то изричито овласти овјереном пуномоћи.
- Послије смрти оставитеља такви се отправци или преписи изворника могу издати само послије проглашења одлуке последње воље. Дан проглашења одлуке последње воље забиљежиће се на отправку или на препису изворника.
- Нотарске исправе издате у **иностранству** имају, уз услов узајамности, иста правна дејства, као и нотарске исправе издате по овом закону.

Хвала на пажњи!